

Ds 2010:23

Ändringar i Arbetsförmedlingens personuppgiftslag

REGERINGSKANSLIET

Arbetsmarknadsdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2010

ISBN 978-91-38-23414-3
ISSN 0284-6012

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	5
2	Lagtext.....	7
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.....	7
3	Bakgrund och gällande rätt	15
3.1	Bakgrund	15
3.2	Dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen.....	18
3.3	Lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.....	21
3.4	Sekretess	24
3.5	Reformbehov.....	28
4	Överväganden	31
4.1	Utgångspunkter	31
4.2	Utökat tillämpningsområde för Arbetsförmedlingens personuppgiftslag.....	32

4.3	Publicering av information om kompletterande aktörer.....	33
4.4	Publicering av ansökningar om anställning	35
4.5	Utvidgning av de sekundära ändamålen.....	37
4.5.1	Nytt sekundärt ändamål för Migrationsverket	37
4.5.2	Nytt sekundärt ändamål för kompletterande aktörer	38
4.5.3	Ej uttömmande lista över de sekundära ändamålen.....	40
4.6	Utvidgning av tillåtna sökbegrepp	43
4.7	Utökade möjligheter till direktåtkomst.....	48
4.7.1	Direktåtkomst för Migrationsverket	48
4.7.2	Direktåtkomst för arbetssökande till förteckningar över kompletterande aktörer m.m.	50
4.7.3	Direktåtkomst för arbetsgivare till arbetssökandes ansökningar om anställning	50
5	Ikraftträdande	53
6	Konsekvensbeskrivning	55
7	Författningskommentar	57
7.1	Förslaget till lag om ändring i lag (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.....	57

1 Sammanfattning

Denna promemoria innehåller ett antal förslag till ändringar i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Förslagen utgör huvudsakligen följdändringar med anledning av den s.k. etableringsreformen (se prop. 2009/10:60 Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering - egenansvar med professionellt stöd). Vissa förslag syftar dock till att mer allmänt göra lagen mer ändamålsenlig och bättre anpassad till Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet.

Med anledning av ovan nämnda proposition föreslås att lagens tillämpningsområde vidgas till att även omfatta handläggning av ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för nyanlända invandrare och av ärenden om mottagande av nyanlända för bosättning enligt förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Det föreslås vidare att Arbetsförmedlingen ska ges möjlighet att behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och att Migrationsverket får medges direktåtkomst till dessa uppgifter.

I promemorian föreslås vidare att Arbetsförmedlingen ska få behandla personuppgifter för publicering av information om kompletterande aktörer och att en enskild arbetssökande ska kunna medges direktåtkomst till dessa uppgifter samt till de uppgifter som ingår i arbetsgivares platsannonser. Arbetsförmedlingen ska också få behandla personuppgifter för

publicering av ansökningar om anställning och arbetsgivare ska kunna medges direktåtkomst till dessa uppgifter.

Arbetsförmedlingen ska vidare få behandla personuppgifter för att tillhandahålla uppgifter till riksdagen eller regeringen eller till andra för att fullgöra uppgiftslämnande enligt lag eller förordning. Det klargörs också att Arbetsförmedlingen får tillämpa den s.k. finalitetsprincipen i 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204) vid sidan av ändamålsbestämmelserna i den egna personuppgiftslagen.

Slutligen föreslås att Arbetsförmedlingens möjligheter att använda sig av sökbegrepp utvidgas. Kod för hälsotillstånd eller funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska få användas som sökbegrepp för att underlätta planering av insatser och förmedling av arbete. Dessa koder ska också, tillsammans med kod för bl.a. arbetsmarknadspolitiskt program eller insats, få användas som sökbegrepp för exempelvis uppföljning och utvärdering av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, för framställning av avidentifierad statistik samt för att tillhandahålla uppgifter till riksdag eller regering.

Förslagen föreslås träda i kraft den 31 januari 2011.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

dels att 1, 4, 5, 11, 12 och 14 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 11 § ska sättas närmast före 12 §,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 1 a §, samt närmast före 11 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag tillämpas vid
behandling av personuppgifter
i Arbetsförmedlingens
arbetsmarknadspolitiska
verksamhet som gäller
*arbets sökande, arbetsgivare,
kontaktpersoner och andra*

1 §¹
Denna lag tillämpas vid
behandling av personuppgifter
i Arbetsförmedlingens
arbetsmarknadspolitiska verk-
samhet.

*Lagen tillämpas också vid
behandling av personuppgifter i*

¹ Senaste lydelse 2007:410.

personer som omfattas av denna verksamhet. ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och i ärenden hos Arbetsförmedlingen om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Vad som sägs i denna lag om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska även gälla behandling av personuppgifter i dessa ärenden.

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Behandling av personuppgifter som är tillåten enligt denna lag får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

1 a §

Behandling av personuppgifter som är tillåten enligt denna lag får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

4 §²

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bara om det behövs för

² Senaste lydelse 2007:410.

1. handläggning av ärenden som rör den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, 2. publicering av platsinformation, 3. planering, metod-utveckling, tillsyn, uppföljning, resultatredovisning och utvärdering av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, 4. framställning av oidentifierad statistik, och 5. samarbete på det arbetsmarknadspolitiska området inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt enligt överenskommelsen den 6 mars 1982 om en gemensam nordisk arbetsmarknad.	1. handläggning av ärenden, 2. publicering av platsinformation, information om kompletterande aktörer och ansökningar om anställning, 3. planering, metod-utveckling, tillsyn, uppföljning, resultatredovisning och utvärdering av verksamheten,

5 §³

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom

1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet, som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd,

2. Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av skatt,

3. sådan verksamhet vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som avser tillsyn och utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsköningsbalken i vilken utsträckning en gäldenär

4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsköningsbalken i vilken utsträckning en gäldenär

³ Senaste lydelse 2008:972.

har utmättningsbar egendom,
samt

5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453).

har utmättningsbar egendom,

5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453),

6. *Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., samt*

7. *kompletterande aktörers verksamhet enligt uppdrag från Arbetsförmedlingen.*

Arbetsförmedlingen får även behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning. I övrigt gäller 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204).

Åtkomst till personuppgifter inom Arbetsförmedlingen

11 §⁴

Arbetsförmedlingen får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. Sådan åtkomst skall vara förbehållen de personkategorier som på grund av sina arbetsuppgifter behöver ha tillgång till uppgifterna.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om direktåtkomst enligt första stycket.

12 §⁵

Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna, Kronofogdemyndigheten och en socialnämnd får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs för de ändamål som avses i 5 §. En socialnämnd får ha direktåtkomst först sedan Arbetsförmedlingen har försäkrat sig om att

Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna, Kronofogdemyndigheten, en socialnämnd och *Migrationsverket* får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs för de ändamål som avses i 5 §. En socialnämnd får ha direktåtkomst först sedan Arbetsförmedlingen har

⁴ Senaste lydelse 2007:410.

⁵ Senaste lydelse 2008:972.

handläggare hos socialnämnden bara kan ta del av uppgifter om personer som är aktuella i ärenden hos nämnden.

En enskild får ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv i en arbetsmarknadspolitisk databas.

försäkrat sig om att handläggare hos socialnämnden bara kan ta del av uppgifter om personer som är aktuella i ärenden hos nämnden.

En enskild får i en arbetsmarknadspolitisk databas ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv samt till sådana uppgifter om arbetsgivare och kompletterande aktörer som får behandlas enligt 4 § 2.

En arbetsgivare får i en arbetsmarknadspolitisk databas ha direktåtkomst till sådana uppgifter om en arbetssökande som får behandlas enligt 4 § 2.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomst enligt första och andra styckena.

14 §⁶

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp. Uppgift om kod för funktionshinder får dock användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt sådana ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp.

Med undantag från förbudet i första stycket får dock kod för hälsotillstånd eller

⁶ Senaste lydelse 2005:1195.

åt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga samt för att framställa aidentifierad statistik.

funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga användas som sökbegrepp för att underlätta planering av insatser och förmedling av arbete.

Kod för hälsotillstånd eller funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, för arbetsmarknadspolitiskt program eller insats samt för sökandekategori eller anvisningsgrund får även användas som sökbegrepp för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av aidentifierad statistik.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.

Denna lag träder i kraft den 31 januari 2011.

3 Bakgrund och gällande rätt

3.1 Bakgrund

Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet

Arbetsförmedlingen ansvarar för den offentliga arbetsförmedlingen och dess arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Utgångspunkterna för hur Arbetsförmedlingen ska bedriva sin verksamhet finns i förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Där framgår bl.a. att Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. Vidare framgår att Arbetsförmedlingens verksamhet ska utformas så att den bedrivs på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt.

Från att ha varit en myndighet som framförallt har tillhandahållit generella insatser för arbetssökande har Arbetsförmedlingen getts ett tydligare och allt större ansvar för de grupper av människor som typiskt sett står långt från arbetsmarknaden, dvs. grupper som generellt sett visat sig ha svårare än andra att få arbete. Detta har medfört att insatser har införts som riktar sig särskilt till grupper som nyanlända invandrare, långtidssjukskrivna och personer som har varit föremål för åtgärder inom kriminalvården. Den senast tillkomna

gruppen är personer som har fått maximal tid med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning (se prop. 2009/10:45). I och med att lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare träder i kraft den 1 december 2010 kommer Arbetsförmedlingens ansvar för gruppen nyanlända invandrare utvidgas ytterligare (prop. 2009/10:60, se nedan). Dessa förändringar har medfört ett ökat behov för Arbetsförmedlingen att kunna hantera olika typer av personuppgifter som många gånger kan vara av känslig natur.

Andra reformer som har påverkat Arbetsförmedlingens verksamhet är uppdraget att i utökad omfattning engagera kompletterande aktörer i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Även införandet av valfrihetssystem i Arbetsförmedlingens verksamhet kommer att påverka Arbetsförmedlingens uppdrag och ställa krav på nya arbetssätt och rutiner (prop. 2009/10:60 Nyanlända invandras arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd samt prop. 2009/10:146 Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen).

Etableringsreformen

Arbetsförmedlingen har enligt förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen ett särskilt ansvar för att nyanlända arbetssökande erbjuds insatser som främjar en snabb och effektiv etablering på arbetsmarknaden. Myndigheten ska inom ramen för detta ansvar vara samordnande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

Arbetsförmedlingens uppdrag vidgades ytterligare när riksdagen den 17 mars 2010 beslutade att anta propositionen Nyanlända invandras arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd, prop. 2009/10:60. Därigenom har en ny lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare införts samt ett antal följdändringar gjorts i vissa andra lagar. Reformen innebär bl.a. att nyanlända invandrare som

beviljats uppehållstillstånd i Sverige har rätt till en s.k. etableringsplan. Det är Arbetsförmedlingen som är huvudansvarig myndighet för reformens genomförande och som ska upprätta planen tillsammans med den nyanlände, i samverkan med berörda kommuner och myndigheter. Etableringsplanen ska innehålla individuellt anpassade insatser och minst innehålla svenskundervisning, samhällsorientering och aktiviteter för att underlätta och påskynda den enskildes etablering i arbetslivet. En ny aktör, etableringslots, ska vara den nyanlände behjälplig i kontakter med arbetsliv och samhälle.

En nyanländ som medverkar till upprättandet av en etableringsplan och sedan deltar i aktiviteter enligt planen har enligt den nya lagen rätt till etableringsersättning och under vissa förutsättningar även rätt till etableringstillägg och bostadsersättning. Ersättningen är individuell och relaterad till den nyanländes deltagande i aktiviteterna.

I förarbetena till lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (prop. 2009/10:60 s. 119f) uttalas att överföringen av information mellan myndigheter så långt möjligt bör ske automatiskt. Som skäl för detta anges att det är genom en väl fungerande informationsöverföring mellan myndigheter som ärendehantering kan effektiviseras, kontrollen av utbetalningar av statliga medel tryggas och felaktiga utbetalningar förebyggas. Dessutom kan ett effektivt informationsutbyte medföra att handläggningstiderna för ett ärende förkortas och beslut om skilda förmåner fattas snabbare. Servicen till den enskilde kan därigenom förbättras. Vidare kan antalet återkravsärenden reduceras. Denna argumentation ligger också i linje med de resonemang som fördes i propositionen Utökad elektronisk informationsutbyte (prop. 2007/08:160) och i betänkandet av 2005 års Informationsutbytesutredning med samma namn (SOU 2007:45).

Den nya lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända, och övriga författningsändringar med anledning av lagen, träder i kraft den 1 december 2010.

3.2 Dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen

Informationsteknikens utveckling och den ökande användningen av denna teknik för behandling av information om individer, medför ett särskilt behov av skydd mot sådan användning av individrelaterad information som kan anses utgöra otillbörliga intrång i den personliga integriteten. Riktlinjer för sådan behandling av information har utarbetats såväl i internationella sammanhang som i nationell lagstiftning.

De grundläggande bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204). Genom lagen genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (Dataskyddsdirektivet). Personuppgiftslagen är generellt tillämplig, om det inte i annan lag eller förordning har meddelats avvikande bestämmelser. Sedan slutet av 1990-talet har det utöver personuppgiftslagen utarbetats en stor mängd särskilda författningar med bestämmelser om behandling av personuppgifter, däribland lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Syftet med de särskilda författningarna har varit att anpassa lagstiftningen till de särskilda behov som myndigheterna har haft i sina respektive verksamheter samt att göra avvägningar mellan behovet av effektivitet i berörd verksamhet och behovet av skydd för enskildas integritet.

Behandling av känsliga personuppgifter enligt personuppgiftslagen

För vissa slag av uppgifter gäller enligt personuppgiftslagen särskilda restriktioner. Huvudregeln innebär att det är förbjudet att behandla uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening. Det är även förbjudet att behandla

sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Dessa olika slag av uppgifter kallas med en samlingsbeteckning *känsliga personuppgifter*.

Lagen innehåller dock en rad undantag från förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter. Känsliga personuppgifter får för det första behandlas om den enskilde lämnat sitt uttryckliga samtycke eller offentliggjort uppgifterna på ett tydligt sätt. Känsliga personuppgifter får vidare behandlas för hälso- och sjukvårdsändamål, om behandlingen är nödvändig för a) förebyggande hälso- och sjukvård, b) medicinska diagnoser, c) vård eller behandling eller d) administration av hälso- och sjukvård alternativt om uppgifterna omfattas av sjukvårdssekretess. Även viss behandling för forsknings- och statistikändamål är undantagen från förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter.

Regleringen av behandling av känsliga personuppgifter i personuppgiftslagen följer i princip motsvarande reglering i Dataskyddsdirektivet. Direktivet medger emellertid även att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning, eller genom ett beslut av tillsynsmyndighet, beslutar om andra undantag från förbudet mot behandling av känsliga uppgifter än dem som anges i personuppgiftslagen, under förutsättning att lämpliga skyddsåtgärder vidtas och av att undantaget kan motiveras utifrån hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Den nationella lagstiftningen kan således innehålla ytterligare undantag från förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter.

Enligt personuppgiftslagen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, medge ytterligare undantag från förbudet att behandla känsliga uppgifter. Enligt 8 § personuppgiftsförordningen (1998:1191) får känsliga personuppgifter i löpande text behandlas av en myndighet om uppgifterna har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av det.

Direktåtkomst och utlämnande på medium för automatiserad behandling

I s.k. registerförfattningar finns ofta bestämmelser som reglerar om, i vilka fall och på vilket sätt personuppgifter får lämnas ut elektroniskt från en myndighet. Syftet med sådana bestämmelser är att med hänsyn till intresset av att skydda medborgarnas integritet inskränka möjligheterna för utomstående att genom överföring av uppgifter i personregister kunna förfoga över uppgifterna på ett sätt som innebär risker i integritetshänseende.

I lagstiftningen görs ofta åtskillnad mellan utlämnande av uppgifter genom direktåtkomst och utlämnande av uppgifter via medium för automatiserad behandling. Av bl.a. förarbetena till lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2001/02:144 s. 31) framgår att med direktåtkomst avses att den som använder databasen via en dator på egen hand kan söka i denna och få svar på frågor, dock utan att själv kunna bearbeta eller på annat sätt påverka innehållet i databasen. Direktåtkomst kan även innebära att användaren ges en möjlighet att hämta hem informationen till sitt eget system och bearbeta den där. Direktåtkomst har traditionellt sett ansetts innebära att uppgifter ur databasen lämnas ut utan att den utlämnande myndigheten i det enskilda fallet har kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut.

Utlämnande på medium för automatiserad behandling handlar i stället om ett överlämnande av elektroniskt lagrade uppgifter via något slags medium för lagring eller överföring, exempelvis e-post, USB-minne, CD-romskiva eller diskett. Ett utlämnande på medium för automatiserad behandling kan också ske genom direkt överföring från ett datorsystem till ett annat via telekommunikationsnätet. I dessa fall behåller den utlämnande myndigheten kontrollen över vilka uppgifter som lämnas ut. Det kan dock i vissa fall vara svårt att dra en skarp gräns mellan direktåtkomst och utlämnande på medium för automatiserad behandling.

3.3 Lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten trädde i kraft den 2 augusti 2002 och ersatte då lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister. Lagen är en speciallag om personuppgifter hos Arbetsförmedlingen. Den bygger på personuppgiftslagen (1998:204) och innehåller de särregler som har ansetts nödvändiga i Arbetsförmedlingens verksamhet.

Lagen är tillämplig för behandling av personuppgifter i Arbetsförmedlingens verksamhet gällande arbetssökande, arbetsgivare, kontaktpersoner och andra personer som omfattas av denna verksamhet.

I lagen finns även särskilda bestämmelser om vilka personuppgifter som får behandlas i en databas. Med databas i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten förstås enligt lagen en samling personuppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de ändamål som föreskrivs i lagen.

Ändamål

I lagen beskrivs ett antal ändamål för vilka personuppgifter får behandlas. Ändamålsbestämmelserna tar i första hand sikte på behandling av personuppgifter i Arbetsförmedlingens egen verksamhet (de s.k. primära ändamålen). Personuppgifter får enligt dessa bestämmelser behandlas för handläggning av ärenden som rör den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, publicering av platsinformation, planering, metodutveckling, tillsyn, uppföljning, resultatredovisning och utvärdering av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Därutöver omfattar lagen även bestämmelser om tillåten behandling för utlämnande av personuppgifter till externa mottagare som behöver uppgifter i sina respektive verksamheter

(de s.k. sekundära ändamålen). Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens och arbetslöshetskassornas verksamhet, som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och stöd. Vidare får databasen användas för Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om kontroll av skatt, för sådan verksamhet vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som avser tillsyn och utfärdande av intyg, för att tillhandahålla uppgifter till Kronofogdemyndigheten för dess verksamhet rörande underlag för bedömning om utmätningsbar egendom samt för socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut och kontroll av ekonomiskt bistånd. Slutligen får databasen användas för framställning av aidentifierad statistik och för samarbete på det arbetsmarknadspolitiska området inom Europeiska Unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet enligt överenskommelsen den 6 mars 1982 om en gemensam nordisk arbetsmarknad.

Behandling av känsliga personuppgifter

En huvudregel är att särskilda ärendeuppgifter som är av sådant slag som avses i bestämmelserna i personuppgiftslagen om känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott m.m. inte får registreras i en arbetsmarknadspolitisk databas.

Vad gäller behandling av personuppgifter om etniskt ursprung, uppgifter som rör hälsa samt omdömen, slutsatser eller andra värderande upplysningar om en enskild, medges dock ett undantag från huvudregeln. Undantaget möjliggör behandling av sådana uppgifter under förutsättning att skriftligt samtycke inhämtats från den enskilde samt att uppgifterna har lämnats i eller är nödvändiga för handläggningen av ärendet.

Direktåtkomst och utlämnande på medium för automatiserad behandling

I Arbetsförmedlingens personuppgiftslag återfinns regler om såväl direktåtkomst som utlämnande på medium för automatiserad behandling.

I den mån regeringen meddelar föreskrifter om vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomsten, får Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna, Kronofogdemyndigheten och en socialnämnd ha direktåtkomst till personuppgifterna om det behövs för något av de sekundära ändamål som föreskrivits i lagen. För socialnämnderna finns dock förbehållet att Arbetsförmedlingen först ska försäkra sig om att handläggaren hos socialnämnden bara kan ta del av uppgifter om personer som är aktuella i ärenden hos nämnden. Slutligen får även en enskild ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om vilka personuppgifter som får lämnas ut på medium för automatiserad behandling till myndigheter och enskilda.

Sökning

Särskilda restriktioner gäller enligt lagen för sökning i en arbetsmarknadspolitisk databas. Med sökning avses här att man efter att ha angett ett sökbegrepp – t.ex. enstaka ord, en textsträng eller andra teckenkombinationer – på automatiserad väg söker igenom en samling uppgifter för att hitta matchande begrepp, vars förekomst i samlingen av uppgifter därigenom lokaliserar. Härigenom kan sammanställningar av uppgifter upprättas mycket enkelt och snabbt. Skulle det inom Arbetsförmedlingens administration saknas begränsningar för

sökmöjligheterna i en arbetsmarknadspolitisk databas, skulle det innebära en påtaglig risk för otillbörliga integritetsintrång.

Känsliga personuppgifter samt i lagen angivna uppgifter av integritetskänslig natur får inte användas som sökbegrepp. Detta inkluderar bl.a. hälsa och etniskt ursprung. Endast uppgift om kod för funktionshinder får användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete åt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga samt för att framställa avidentifierad statistik. Det är regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, som meddelar föreskrifter om begränsning i övrigt av de sökbegrepp som används.

3.4 Sekretess

Sekretess i Arbetsförmedlingens verksamhet

De sekretessregler som gäller i Arbetsförmedlingens verksamhet finns i 28 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 11 § gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men och uppgiften förekommer i ett ärende om arbetsförmedling, yrkesvägledning, arbetsvård, eller antagning till arbetsmarknadsutbildning. Detsamma gäller i ärende om stöd eller hjälp vid arbetslöshet eller om andra åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller för att främja en enskilds anpassning till arbetslivet. Sekretessen gäller dock inte för beslut i dessa ärenden. Enligt 12 § gäller också sekretess för uppgift om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden i ärende om arbetsförmedling och ärende enligt lagstiftningen om anställningsfrämjande åtgärder, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada.

Med anledning av etableringsreformen kommer en ny sekretessbestämmelse att börja gälla den 1 december 2010 (28 kap. 12 a §). Enligt denna ska sekretess gälla för uppgift om en enskilds personliga förhållanden när uppgiften förekommer i ärende om etableringsplan och i ärende om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Enligt 37 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess hos Migrationsverket för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i verksamhet som avser medverkan till bosättning för flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd och av personer som beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana personer, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. I och med att etableringsreformen träder i kraft kommer tillämpningsområdet för denna bestämmelse vidgas på så sätt att den inte längre kommer att vara begränsad till verksamhet hos Migrationsverket. Sekretessen enligt denna bestämmelse kommer därmed även att gälla i Arbetsförmedlingens medverkan i ärenden om bosättning för målgruppen för etableringsinsatserna (prop. 2009/2010:60 s. 123).

I 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen finns därutöver en generell bestämmelse om sekretess för uppgifter som rör utlänning, oavsett i vilket sammanhang som uppgiften förekommer, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation.

Sekretess och informationsutbyte mellan myndigheter

Enligt 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen får uppgifter för vilka sekretess gäller inte röjas för andra myndigheter, om

inte annat framgår av lagen eller av lag eller förordning till vilken lagen hänvisar. När uppgifter ska lämnas mellan myndigheter måste därför hänsyn tas till sekretessregleringen.

Offentlighets- och sekretesslagen innehåller dock även vissa bestämmelser som möjliggör utbyte av uppgifter mellan myndigheter utan hinder av sekretess. Av 10 kap. 2 § framgår att sekretessbelagda uppgifter får lämnas från en myndighet till en annan om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet. Bestämmelsen, som är avsedd att tillämpas restriktivt, medger inte sekretessgenombrott på den grunden att den mottagande myndigheten behöver uppgifterna i sin verksamhet. Enligt 10 kap. 28 § första stycket hindrar inte heller sekretess att uppgifter lämnas till en annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Enligt 10 kap. 27 §, den s.k. generalklausulen, gäller som huvudregel att en uppgift får lämnas ut till en annan myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Undantag görs dock för vissa sekretessregler som är av begränsat intresse här. Bedömningen av om uppgiften kan lämnas ut görs av den myndighet som innehar uppgiften.

Bestämmelsen i 6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen är också viktig i sammanhanget. Den innebär att en myndighet på begäran av en annan myndighet ska lämna ut uppgifter i den mån hinder inte möter på grund av sekretess eller arbetets behöriga gång. Bestämmelsen kan sägas motsvara allmänhetens rätt att få tillgång till handlingar genom offentlighetsprincipen, men utlämnandeskyldigheten är mer vidsträckt och omfattar alla typer av uppgifter som myndigheten förfogar över, bl.a. uppgifter i handlingar som inte är allmänna. Paragrafen innebär att om en myndighet begär att få del av uppgifter hos en annan myndighet och någon sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig, så ska uppgifterna lämnas ut. Detsamma gäller givetvis om de begärda uppgifterna är offentliga.

Direktåtkomst och sekretess

En bestämmelse om direktåtkomst reglerar endast formerna för ett utlämnande. En sådan bestämmelse har inte någon självständig sekretessbrytande effekt och är således inte att betrakta som en uppgiftsskyldighet enligt 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (se bl.a. prop. 2004/05:164 s. 83 och 2006/07:46 s. 80). Möjligheterna för t.ex. en myndighet att vid informationsutbyte med en annan myndighet överföra uppgifter genom att medge den senare direktåtkomst till uppgifter som behandlas automatiserat begränsas därför många gånger av de sekretessregler som gäller för verksamheten. Eftersom direktåtkomst innebär att den mottagande myndigheten inom ramen för den beviljade direktåtkomsten fritt kan avgöra vilka uppgifter den vill ta del av, blir uppgifterna att anse som utlämnade i och med att direktåtkomst medges. Det spelar ingen roll om den mottagande myndigheten faktiskt tar del av en viss uppgift eller inte. En myndighet kan därför inte tillåta en annan myndighet direktåtkomst till uppgifter annat än om bedömningen görs att den senare myndigheten vid en sekretessprövning med säkerhet skulle få del av uppgifterna (prop. 2007/08:160 s. 73). Direktåtkomst förutsätter därför att det är fråga om offentliga uppgifter, om uppgifter som omfattas av en författningsreglerad uppgiftsskyldighet eller – i undantagsfall – om uppgifter som kan lämnas ut rutinmässigt med stöd av generalklausulen.

Den 1 januari 2009 infördes en särskild bestämmelse om överföring av sekretess vid direktåtkomst (prop. 2007/08:160). Om en myndighet hos en annan myndighet har elektronisk tillgång till en upptagning för automatiserad behandling och en uppgift i denna upptagning är sekretessreglerad blir sekretessbestämmelsen, enligt 11 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen, tillämplig även hos den mottagande myndigheten. Sekretessen gäller dock inte om uppgiften ingår i ett beslut hos den mottagande myndigheten. Sekretessbestämmelsen ska inte heller tillämpas när det hos den

mottagande myndigheten finns en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5, och 7 §§ som skyddar samma intresse (11 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen).

3.5 Reformbehov

Som framgått ovan har Arbetsförmedlingens uppdrag vidgats betydligt sedan den personuppgiftslag som styr myndighetens behandling av personuppgifter kom till. I och med att den nya lagen (2010:197) om etableringsinsatser för nyanlända invandrare träder i kraft kommer dessutom förmedlingens uppdrag att utvidgas ytterligare.

Lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamhet får numera anses föråldrad och illa anpassad till Arbetsförmedlingens nuvarande uppdrag och verksamhet. Den begränsar Arbetsförmedlingens möjligheter att utforma effektiva, enhetliga och rättssäkra rutiner för verksamheten i en utsträckning som inte kan anses motiverad.

Ändringar i Arbetsförmedlingens personuppgiftslag måste för det första göras för att etableringsreformen ska kunna fungera såsom det är tänkt. Det handlar framförallt om ändringar som möjliggör elektronisk överföring av information mellan de myndigheter som ska samverka enligt den nya lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare med tillhörande förordningar. Lagändringar behövs också för att ge Arbetsförmedlingen rimliga förutsättningar att kunna organisera arbetet med de nyanlända och med de genom valfrihetssystemet upphandlade kompletterande aktörerna på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Vidare föreligger behov av ändringar i regelverket för att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att på ett effektivt sätt följa upp och utvärdera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och för att kunna tillhandahålla uppgifter till regering och riksdag. Arbetsförmedlingen måste slutligen ges möjlighet att behandla

personuppgifter för att kunna möta krav på författningsenligt utlämnande av uppgifter till andra myndigheter och organ.

4 Överväganden

4.1 Utgångspunkter

I denna promemoria presenteras ett antal förslag till ändringar i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det handlar i huvudsak om ändringar som har befunnits nödvändiga med anledning av den s.k. etableringsreformen (prop. 2009/10:60). Förslagen syftar bl.a. till att ge Arbetsförmedlingen lagliga förutsättningar att uppfylla intentionen att informationsöverföringen mellan de myndigheter som berörs av reformen så långt möjligt ska ske automatiserat (se prop. 2009/10:60 s. 120). Vissa av ändringarna syftar dock till att mer allmänt göra lagen mer ändamålsenlig och modern. Arbetsförmedlingen måste ges rimliga förutsättningar att kunna fullgöra de uppdrag som myndigheten har fått från riksdag och regering. Regleringen måste vidare ge förutsättningar för nödvändig uppföljning och analys av Arbetsförmedlingens verksamhet.

Utgångspunkten är att den föreslagna regleringen ska utgöra en lämplig avvägning mellan intresset av skydd för enskildas personliga integritet och vissa motstående intressen, främst kravet på effektiva och ändamålsenliga rutiner för verksamheten. En ytterligare förutsättning är att lagen inte bör hindra Arbetsförmedlingen från att åstadkomma effektiva rutiner för sin verksamhet, om det inte kan anses motiverat av

integritetsskäl av sådan vikt att de får anses väga tyngre än effektivitetsintresset.

4.2 Utökat tillämpningsområde för Arbetsförmedlingens personuppgiftslag

Förslag: Tillämpningsområdet för lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten vidgas till att även omfatta handläggning av ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för nyanlända invandrare och av ärenden om mottagande av nyanlända för bosättning enligt förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare.

Skälen för förslaget: Enligt 1 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska lagen tillämpas vid behandling av personuppgifter som gäller arbetssökande, arbetsgivare, kontaktpersoner och andra personer i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.

När det gäller frågan vad som ska anses utgöra arbetsmarknadspolitisk verksamhet hänvisas i lagens förarbeten till tre bestämmelser i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Dessa bestämmelser anges utgöra ramen för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2001/02:144 s. 17). Två av dessa tre bestämmelser är numera upphävda. Detta gjordes i samband med att regleringen av Arbetsförmedlingens huvuduppgifter fördes över till Arbetsförmedlingens nya instruktion, förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Ramarna för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten får nu i stället anses regleras av de bestämmelser i instruktionen som har ersatt de upphävda bestämmelserna och som beskriver Arbetsförmedlingens uppdrag och uppgifter samt av 5 §

förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

I och med att lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare träder i kraft den 1 december 2010 kommer Arbetsförmedlingen att få ansvar för viss verksamhet som definitionsmässigt anses vara integrationspolitisk och inte arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Det handlar om handläggningen av ärenden om ersättning enligt den ovan nämnda lagen och tillhörande förordning samt om handläggning av ärenden om mottagande för bosättning enligt förordningen (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Lagens tillämpningsområde bör därför vidgas till att även omfatta Arbetsförmedlingens handläggning av sådana ärenden. Ärenden om etableringsplan kommer emellertid att utgöra arbetsmarknadspolitisk verksamhet och kommer redan därigenom att omfattas av lagen. Någon lagändring behöver därför inte göras beträffande handläggningen av dessa ärenden.

4.3 Publicering av information om kompletterande aktörer

<p>Förslag: Arbetsförmedlingen ska få behandla personuppgifter för publicering av information om kompletterande aktörer.</p>

Skälen för förslaget: I 4 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten anges för vilka ändamål som Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den egna verksamheten (de s.k. primära ändamålen). Arbetsförmedlingen får bl.a. behandla personuppgifter om det behövs för handläggning av ärenden, publicering av platsinformation, uppföljning och utvärdering samt för framställning av avidentifierad statistik.

Riksdagen fattade den 19 maj 2010 beslut om en lag om införande av valfrihetssystem för tjänster inom den

arbetsmarknadspolitiska verksamheten (Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen, prop. 2009/10:146). Lagen innebär att Arbetsförmedlingen ska få besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster som upphandlas inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet. När Arbetsförmedlingen väljer att tillhandahålla ett valfrihetssystem ska myndigheten tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska vidare tillämpning av lagen om valfrihetssystem vara obligatorisk vid upphandling av de s.k. etableringslotsarna (se prop. 2009/10:60).

Ett valfrihetssystem innebär att den enskilde har rätt att välja den aktör som han eller hon önskar ska tillhandahålla honom eller henne en viss tjänst. Den upphandlande myndigheten tecknar kontrakt med ett antal leverantörer som den enskilde sedan kan välja mellan. För att den enskilde ska få möjlighet att göra ett sådant val krävs att Arbetsförmedlingen upprättar och tillhandahåller register eller sammanställningar över samtliga valbara aktörer. För att underlätta för den enskilde att göra detta val skulle det vara till fördel om dessa sammanställningar kunde tillhandahållas den enskilde elektroniskt via en sökbar databas. Ett sådant system skulle också vara att föredra utifrån ett effektivitetsperspektiv eftersom Arbetsförmedlingen med ett sådant system lättare skulle kunna hålla informationen uppdaterad och spridd inom myndigheten än om informationen endast hålls tillgänglig i pappersform.

Vissa av de aktörer som kommer att komma i fråga kommer dock att vara ensamföretagare med enskilda firmor. För att ensamföretagare ska kunna omfattas av Arbetsförmedlingens förteckningar över valbara leverantörer krävs att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter avseende dessa.

Med nuvarande utformning av lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten är det inte helt klart att en sådan behandling av personuppgifter ligger inom ramen för något av de primära

ändamålen. I vart fall skulle en motsatsvis tolkning av 4 § 2 kunna leda till slutsatsen att det endast är publicering av platsinformation som är tillåten. För att Arbetsförmedlingen på ett effektivt och ändamålsenligt sätt ska kunna fullgöra uppdraget att använda sig av valfrihetssystem för etableringslotsar och även kunna utforma ändamålsenliga rutiner för användande av ett sådant system även i andra fall, bör därför ett förtydligande i detta avseende göras i lagen. Det föreslås således att det uttryckligen av lagen ska framgå att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för publicering av information om kompletterande aktörer. Med kompletterande aktörer avses sådana externa leverantörer av tjänster som på uppdrag av Arbetsförmedlingen bedriver arbetsmarknadspolitisk eller integrationspolitisk verksamhet.

Det får anses ligga i de enskilda leverantörernas intresse att de kan finnas med i förteckningarna över valbara kompletterande aktörer. Avsikten är också att publiceringen av företagsinformationen ska bygga på frivillighet och att tillgången till uppgifterna ska förutsätta att den enskilde arbetssökanden har beviljats inloggningsuppgifter till den databas där informationen finns. Med hänsyn härtill och då den typ av uppgifter som är aktuella i detta fall inte är av integritetskänslig art får förslaget inte anses innebära några särskilda risker för den personliga integriteten. De villkor som ska gälla för publiceringen och de uppgifter som ska få behandlas för detta ändamål bör närmare regleras i förordning.

4.4 Publicering av ansökningar om anställning

Förslag: Arbetsförmedlingen ska få behandla personuppgifter för publicering av ansökningar om anställning.

Skälen för förslaget: Ett av Arbetsförmedlingens huvuduppdrag är att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som

söker arbetskraft. Arbetsförmedlingen har vidare krav på sig att utforma sin verksamhet så att den bedrivs på ett effektivt och enhetligt sätt och på ett sådant sätt att arbetssökande och arbetsgivare har tillgång till en likvärdig service i hela landet. Detta framgår bl.a. av den ovan nämnda myndighetsinstruktionen, förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen arbetar för närvarande med effektivisering av sin verksamhet genom utveckling av s.k. e-förvaltning. En möjlighet till effektivisering är att arbetsgivare i behov av arbetskraft ges möjlighet att ta en mer aktiv roll i processen att finna rätt person till en ledig anställning. Arbetsförmedlingen tillhandahåller för närvarande en databas där arbetssökande, oavsett om de är inskrivna på Arbetsförmedlingen eller inte, kan välja att lägga in sin meritförteckning och andra ansökningshandlingar och där arbetsgivare sedan ges möjlighet att söka efter lämpliga kandidater. Denna databas, CV-databasen, är helt fristående från Arbetsförmedlingens informationssystem AIS.

Det är osäkert om behandling av personuppgifter för publicering av information om arbetssökande kan anses ligga inom ramen för något av de primära ändamålen i 4 § i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Liksom anfördes beträffande möjligheterna till publicering av information om kompletterande aktörer skulle i vart fall en motsatsvis tolkning av 4 § 2 kunna leda till slutsatsen att Arbetsförmedlingen för närvarande endast har möjlighet att publicera platsinformation, dvs. att offentliggöra information om lediga platser hos arbetsgivare. Detta ändamål bör därför utvidgas till att även omfatta behandling av uppgifter om arbetssökande. Det föreslås således att Arbetsförmedlingen i lagen uttryckligen ges möjlighet att behandla sådana uppgifter som normalt ingår i en ansökan om anställning, t.ex. kontaktuppgifter, meritförteckning och personligt brev för publicering genom registrering av uppgifterna i en sökbar databas som kan göras tillgänglig för arbetsgivare.

Avsikten är att registreringen av de arbetssökandes ansökningshandlingar ska bygga på frivillighet och att tillgången till uppgifterna ska förutsätta att den enskilde arbetsgivaren har beviljats inloggningsuppgifter till den aktuella databasen. Föreskrifter om detta samt om vilka uppgifter som får behandlas för det detta ändamål bör meddelas genom förordning.

4.5 Utvidgning av de sekundära ändamålen

4.5.1 Nytt sekundärt ändamål för Migrationsverket

Förslag: Arbetsförmedlingen ska ges möjlighet att behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl..

Skälen för förslaget: I 5 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten regleras i vilka fall Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs i andra myndigheters verksamhet (s.k. sekundära ändamål). Där framgår bl.a. att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd. Arbetsförmedlingen får vidare behandla personuppgifter för att tillhandahålla uppgifter till bl.a. Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för vissa angivna syften (se ovan avsnitt 3.3).

Migrationsverket beslutar bl.a. om bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag enligt lagen

(1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Bistånd enligt nämnda lag får dock inte utbetalas för tid då etableringsersättning lämnas enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (se 8 § lagen 1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och prop. 2009/10:60 s. 114 f.) Detta innebär att Arbetsförmedlingen kommer att behöva behandla personuppgifter för att kunna lämna uppgifter till Migrationsverket för att verket i sin tur ska kunna pröva rätten till bistånd enligt LMA. Det handlar bl.a. om uppgifter om namn och personnummer för den som har rätt till etableringsersättning samt om uppgifter om att en ansökan om ersättning har lämnats in, vilken ersättning som har beviljats och under vilken tidsperiod och i vilken omfattning ersättning lämnas eller har lämnats.

Nuvarande reglering tillåter inte behandling av personuppgifter för detta ändamål. För att Arbetsförmedlingen ska kunna bistå Migrationsverket med nödvändiga uppgifter måste således ett nytt sekundärt ändamål föras in i lagen.

4.5.2 Nytt sekundärt ändamål för kompletterande aktörer

Förslag: Arbetsförmedlingen ska ges möjlighet att behandla personuppgifter för tillhandahållande av vissa uppgifter om arbetssökande till kompletterande aktörer.

Skälen för förslaget: Arbetsförmedlingen har sedan 2007 haft i uppdrag att använda s.k. kompletterande aktörer som en del av myndighetens tjänsteutbud. Syftet har varit att göra utbudet av förmedlingstjänster större och mer diversifierat och därigenom förbättra matchningen och servicen till de arbetslösa.

I och med att lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare träder i kraft kommer Arbetsförmedlingen att få ett utökat samordningsansvar för nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden (prop.

2009/10:60). I arbetet med denna målgrupp ska en ny typ av kompletterande aktör användas, en s.k. etableringslots. Etableringslotsen ska underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbets- och samhällslivet. I lotsens uppdrag ingår att tillsammans med den nyanlände arbeta med och vidareutveckla den etableringsplan som Arbetsförmedlingen har upprättat.

För att de kompletterande aktörerna ska kunna fullgöra sina uppdrag krävs att de har tillgång till viss information om de personer som ska placeras i deras verksamhet. Det handlar främst om kontakt- och identifieringsuppgifter samt om uppgifter om utbildningsbakgrund, yrkeserfarenhet och andra meriter. Beroende på uppdrag kan dessa aktörer också ha behov av exempelvis uppgifter om anvisningar till arbete och arbetsmarknadspolitiska program, om beviljad tolkinsats och om sådana omständigheter som berättigar den kompletterande aktören till resultatbaserad ersättning. För att etableringslotsarna ska kunna vara ett stöd för den enskilde i genomförandet av etableringsplanen kommer lotsarna även att behöva ta del av den av Arbetsförmedlingen upprättade etableringsplanen.

Det är rimligt att Arbetsförmedlingen får möjlighet att behandla personuppgifter i syfte att tillhandahålla de uppgifter som de kompletterande aktörerna behöver för att kunna fullgöra sina uppdrag. Detta intresse får här anses väga tyngre än intresset av att skydda den enskildes integritet. Ändamålsbestämmelserna bör därför kompletteras med ett nytt sekundärt ändamål av den innebörden.

De kompletterande aktörerna bör dock endast få tillgång till de uppgifter som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina respektive uppdrag. Något behov av direktåtkomst till uppgifterna kan inte heller anses föreligga. De kompletterande aktörerna bör således endast få tillgång till uppgifterna via medium för automatiserad behandling. Föreskrifter om detta samt om vilka uppgifter som ska få skickas över till de kompletterande aktörerna via medium för automatiserad behandling bör meddelas i förordning.

4.5.3 Ej uttömmande lista över de sekundära ändamålen

Förslag: Arbetsförmedlingen ska uttryckligen ges möjlighet att behandla personuppgifter för att tillhandahålla uppgifter till riksdagen eller regeringen eller till annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning. Det ska också tydliggöras att Arbetsförmedlingen får tillämpa den s.k. finalitetsprincipen i personuppgiftslagen (1998:204).

Skälen för förslaget: Lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bygger som framgått på en uppdelning i primära och sekundära ändamål. Enligt lagens förarbeten är syftet med uppdelningen att tydligt reglera hur uppgifterna får användas i den egna verksamheten och hur de får behandlas för att lämnas ut till andra (prop. 2001/02:144 s. 24).

Trots ambitionen att åstadkomma en tydlig reglering har uppdelningen gett upphov till tolkningsproblem vid tillämpningen. En fråga som har ställts är om personuppgifter som har behandlats i enlighet med vissa primära ändamål även kan lämnas ut till andra eller om det måste finnas ett specifikt sekundärt ändamål för varje typ av utlämnande. Frågan uppkommer eftersom personuppgiftslagens definition av begreppet behandling av personuppgifter även innefattar utlämnade genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter.

En annan fråga har varit om personuppgiftslagens s.k. finalitetsprincip kan tillämpas vid sidan av de primära och sekundära ändamålen i lagen. Enligt personuppgiftslagen gäller som ett grundläggande krav att den personuppgiftsansvarige ska se till att personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in. Det regleras dock särskilt i lagen att behandling av personuppgifter för bl.a. statistiska ändamål inte ska anses oförenligt med de ursprungliga ändamålen för insamlingen av uppgifterna (se 9 §

första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204)). Förhållandet mellan personuppgiftslagen och Arbetsförmedlingens egen personuppgiftslag är reglerat så att personuppgiftslagen gäller vid behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten om inte annat följer av Arbetsförmedlingens egen personuppgiftslag. Mot denna bakgrund uppkommer frågan om behandling av personuppgifter med stöd av personuppgiftslagens finalitetsprincip är tillåten för andra ändamål än de som uttryckligen angivits i Arbetsförmedlingens personuppgiftslag.

Såsom Arbetsförmedlingens personuppgiftslag är formulerad idag skulle det kunna hävdas att uppräknarna av de primära respektive sekundära ändamålen i lagen är uttömmande. Med en sådan tolkning skulle personuppgifter endast få behandlas för de i lagen angivna ändamålen. Arbetsförmedlingen skulle därmed också vara förhindrad att lämna ut uppgifter som har behandlats i enlighet med de primära ändamålen till t.ex. andra myndigheter, riksdag och regering, i andra fall än de som anges i de sekundära ändamålen.

Förhållandevis ofta uppstår situationer där en behandling av personuppgifter framstår som motiverad utifrån ett viktigt allmänt intresse, men där en sådan behandling inte kan anses ligga inom ramen för något av de i lagen uppräknade ändamålen. Sådana situationer och behov kan vara svåra att förutse. Det är med andra ord svårt, för att inte säga omöjligt, att på förhand täcka in alla sådana situationer med en uttömmande reglering av tillåtna ändamål. I modernare personuppgiftsregleringar har man därför ofta tydliggjort att uppräknarna av i vart fall de sekundära ändamålen inte är uttömmande.

Personuppgiftsregleringen kan vidare inte inskränka en myndighets skyldighet att lämna ut uppgifter enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Det bör vara sekretesslagstiftningen och inte personuppgiftsregleringen som sätter ramarna för vilka uppgifter som får lämnas ut. Om de sekundära ändamålen skulle uppfattas som uttömmande reglerade i Arbetsförmedlingens egen personuppgiftslag skulle denna lag i vissa fall riskera att

komma i konflikt med offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Utlämnanden som är tillåtna enligt sekretesslagstiftningen skulle med andra ord begränsas av att Arbetsförmedlingens egen personuppgiftslag inte tillåter själva behandlingen av uppgifterna.

Arbetsförmedlingen har enligt sin instruktion i uppdrag att analysera, följa upp och utvärdera hur myndighetens verksamhet och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. Myndigheten ska vidare göra bedömningar av arbetsmarknadsläget för att tillhandahålla beslutsunderlag för den framtida arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingen har också i uppdrag att bistå myndigheter och andra som bedriver uppföljning och utvärdering inom Arbetsförmedlingens verksamhetsområde (4 § 4–6 förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen). I synnerhet det sistnämnda uppdraget skulle vara svårt att fullgöra med en uttömmande reglering av de sekundära ändamålen.

Mot ovan angiven bakgrund är det viktigt att de sekundära ändamålen i Arbetsförmedlingens personuppgiftslag inte är uttömmande reglerade. Det bör därför uttryckligen föreskrivas i lagen att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen och regeringen och för att fullgöra sådant uppgiftslämnande som är förenligt med sekretesslagstiftningen. I de fall där det finns en reglerad uppgiftsskyldighet i någon författning får avvägningen mellan riskerna för integritetsintrång och andra intressen anses vara gjord redan då beslut tagits om att myndigheten ska lämna ut vissa uppgifter utan föregående sekretessprövning. I andra fall måste behandling av personuppgifter i syfte att lämna ut uppgifterna anses vara tillåten om det inte föreligger något hinder mot ett utlämnande av uppgifterna enligt någon bestämmelse om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Det bör slutligen förtydligas att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter i enlighet med personuppgiftslagens s.k. finalitetsprincip. Detta har framförallt betydelse för de

myndigheter m.fl. som behöver använda sig av uppgifter från Arbetsförmedlingens datalager för forskningsändamål och för framställning av avidentifierad statistik.

Liknande regleringar finns redan i exempelvis lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter i socialförsäkringens administration, patientdatalagen (2008:355) och den föreslagna nya polisdatalagen (prop. 2009/10:85).

4.6 Utvidgning av tillåtna sökbegrepp

Förslag: Arbetsförmedlingen ska få använda kod för hälsotillstånd eller funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete och planering av insatser.

Kod för hälsotillstånd eller funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, för arbetsmarknadspolitiskt program eller insats samt för sökandekategori eller anvisningsgrund ska även få användas som sökbegrepp om det behövs för tillsyn, uppföljning, utvärdering och för framställning av avidentifierad statistik.

Allmänt om behandling av känsliga personuppgifter

Enligt personuppgiftslagen är det som huvudregel förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv. Som framgått ovan betecknas sådana uppgifter *känsliga personuppgifter*. Det finns dock vissa redan i lagen angivna undantag från detta förbud, till exempel då den enskilde samtyckt till behandlingen eller om behandlingen är nödvändig i vissa särskilt angivna fall (se ovan avsnitt 3.2).

I en arbetsmarknadspolitisk databas får dock enligt lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten inga andra känsliga personuppgifter behandlas än sådana som avslöjar etniskt ursprung eller rör hälsa. För dessa uppgifter samt för andra integritetskänsliga personuppgifter som rör sociala förhållanden eller utgör omdömen, slutsatser eller värderande upplysningar gäller vidare, utöver kraven på att uppgifterna ska ha lämnats i ett ärende eller vara nödvändiga för handläggningen av det, att den enskilde skriftligen har samtyckt till att uppgifterna behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas (9 §). Uppgifter om att någon varit föremål för vissa åtgärder inom exempelvis kriminalvård och socialtjänst får över huvudtaget inte behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas (10 §).

Allmänt om sökbegrepp

I en databas eller annan textmassa som har lagrats på medium för automatiserad behandling är det möjligt att genom att ange ett s.k. sökbegrepp i en sökmotor söka igenom den lagrade informationen och hitta de poster där begreppet förekommer. På detta sätt är det möjligt att snabbt göra en sammanställning av personuppgifter i en databas. Är en myndighets samlingar av elektroniskt lagrade personuppgifter tillgängliga för sökning utan några begränsningar, uppkommer utan tvivel betydande risker för otillbörliga intrång i enskilda personers integritet. Detta är anledningen till att man i myndigheternas särskilda personuppgiftslagar som regel har infört begränsningar av vilka sökvägar och sökbegrepp som får användas i myndigheternas system för automatiserad behandling.

Vilka sökbegrepp som får användas hos en myndighet har också betydelse för frågan vad som är att anse som en allmän handling. För personregister följer av 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen att en myndighet, genom bestämmelser i lag, förordning eller särskilt beslut som grundar

sig på lag, kan vara rättsligt förhindrad att använda vissa registeruppgifter som sökbegrepp. Konsekvensen av en sådan begränsning är att myndigheten inte får ta fram information genom att använda sådana sökvägar. En enskild person kan därmed inte heller få del av informationen. Handlingen anses genom begränsningen inte ens förvarad hos myndigheten. Genom en begränsning av sökbegreppen uppnås således ett ökat integritetsskydd. Samtidigt innebär sådana begränsningar naturligtvis även en begränsning av registrets eller databasens användbarhet.

Vid bedömningen av vilka sökbegrepp som bör vara tillåtna måste en avvägning göras mellan intresset av effektivitet i en myndighets verksamhet och risken för integritetsintrång. Något generellt förbud mot sökning i en databas är normalt sett inte motiverat. Ofta kan en sökmotor tvärtom vara ett mycket värdefullt redskap i myndighetens verksamhet, utan att det för den sakens skull måste innebära risker för den personliga integriteten. Söktekniken bör kunna användas så länge den inte innebär en oacceptabel risk för otillbörliga integritetsintrång. Regler om begränsning av tillåtna sökbegrepp bör således ta sikte direkt på sådana typer av sökning som typiskt sett medför särskilda integritetsrisker. I vissa sådana fall måste integriteten ges företräde framför andra intressen, även om goda skäl i och för sig talar för att en viss typ av sökning eller behandling bör vara tillåten.

Tillåtna sökbegrepp i Arbetsförmedlingens verksamhet

Enligt 14 § lagen (2002:546) om personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten får känsliga personuppgifter som huvudregel inte användas som sökbegrepp. Detsamma gäller uppgifter om sociala förhållanden, omdömen, slutsatser eller andra värderande upplysningar om en enskild. Det är vidare förbjudet att som sökbegrepp använda uppgifter om exempelvis lagöverträdelser och straffprocessuella

tvångsmedel samt uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen. Uppgift om kod för funktionshinder får dock användas för att underlätta förmedling av arbete åt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga samt för att framställa avidentifierad statistik.

Fler tillåtna sökbegrepp i Arbetsförmedlingens verksamhet

Huvudregeln bör alltså vara att känsliga personuppgifter inte ska få användas som sökbegrepp. Starka skäl talar dock för att möjligheterna att använda sig av vissa sökbegrepp bör utvidgas för vissa specifika ändamål. Detta måste dock göras med stor försiktighet eftersom förekomsten av många sökbegrepp typiskt sett får anses öka risken för integritetsintrång. Det är också viktigt att användningen av sökbegreppen knyts till vissa specifika ändamål som får anses motiverade av allmänna intressen av sådan dignitet att de får anses väga tyngre än skyddet för den personliga integriteten.

Som tidigare har framgått har Arbetsförmedlingens uppdrag vidgats betydligt sedan den personuppgiftslag som styr deras databehandling kom till. Från att ha varit en myndighet som framförallt har tillhandahållit generella insatser har Arbetsförmedlingen getts ett tydligare och allt större ansvar för de grupper av människor som typiskt sett står långt från arbetsmarknaden, dvs. grupper som man vet generellt har svårare än andra att få arbete. Detta har medfört att insatser har införts som riktar sig särskilt till grupper som nyanlända invandrare, långtidssjukskrivna och personer som har varit föremål för åtgärder inom kriminalvården.

För att Arbetsförmedlingen på ett effektivt sätt ska kunna följa upp och utvärdera dessa insatser krävs att myndigheten också kan följa de personer som har varit föremål för insatserna. Arbetsförmedlingen behöver vidare både för egen del och för att kunna tillhandahålla information och beslutsunderlag till riksdag

och regering kunna använda sig av vissa sökbegrepp för framställning av aidentifierad statistik. I vissa fall kan Arbetsförmedlingen även behöva använda sig av vissa sökbegrepp för att kunna tillhandahålla statistik eller statistikunderlag till andra myndigheter m.fl.. Redan det faktum att en person är inskriven i ett specifikt program kan idag avslöja en känslig personuppgift. Så är exempelvis fallet med den s.k. arbetslivsintroduktionen som endast är öppen för personer som har varit långvarigt frånvarande från arbetslivet på grund av sjukdom eller funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Att någon är inskriven i arbetslivsintroduktionen får därmed anses avslöja en personuppgift om hälsa. För ändamålen tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av aidentifierad statistik bör därför Arbetsförmedlingen ges möjlighet att använda programkod, insatskod, kod för sökandekategori eller anvisningsgrund som sökbegrepp, även om dessa koder, i vart fall indirekt, kan avslöja känsliga personuppgifter.

Födelseland som sökbegrepp

Arbetsförmedlingen har framställt önskemål om att det uttryckligen i lagen ska anges att kod för födelseland ska kunna användas som sökbegrepp. Att en person är född i ett visst land är emellertid definitionsmässigt inte någon känslig personuppgift i personuppgiftslagens mening. Något hinder mot att använda begreppet som sökbegrepp föreligger således inte ens med nuvarande reglering. Det behöver därför inte uttryckligen anges i lagen att födelseland eller kod för födelseland får användas som sökbegrepp.

Det är visserligen så att en uppgift om födelseland tillsammans med andra uppgifter skulle kunna avslöja en persons etniska ursprung, vilket är en känslig personuppgift enligt personuppgiftslagen. Uppgifter om etnicitet får dock redan i dag behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas med stöd av 9 §,

under förutsättning att uppgifterna har lämnats i ett ärende eller nödvändiga för handläggningen av det. Arbetsförmedlingen torde sällan eller aldrig ha något behov av att behandla en uppgift om etnicitet. En handläggare hos myndigheten är därmed förhindrad att registrera en sådan uppgift. Uppgifter om en persons etnicitet, eller uppgifter som tillsammans kan avslöja ett etniskt ursprung, kan dock förekomma i en handling som har lämnats in till myndigheten i ett ärende. Det åligger Arbetsförmedlingen att utforma sina rutiner och system så att den samlade tillgången till och spridningen av känsliga personuppgifter blir så liten som möjligt. Därigenom kan onödiga intrång i den personliga integriteten undvikas. Arbetsförmedlingens skyldigheter i detta avseende följer emellertid redan av bestämmelserna i 11 §. Någon lagändring bedöms således inte nödvändig i denna del.

4.7 Utökade möjligheter till direktåtkomst

4.7.1 Direktåtkomst för Migrationsverket

Förslag: Arbetsförmedlingen ska ges möjlighet att medge Migrationsverket direktåtkomst till de personuppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas som behövs som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl..

Skälen för förslaget: Direktåtkomst till elektroniskt lagrad information har sedan länge ansetts innebära särskilda risker ur integritetssynpunkt och det har därför ansetts att det bör ankomma på riksdagen att ta ställning till i vilka fall direktåtkomst bör medges. Denna princip följdes även vid tillkomsten av lagen (2002:546) om behandling av

personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Således regleras i 12 § vilka myndigheter och andra organ som får ha direktåtkomst till de personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. Bland dem kan nämnas Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassorna. Direktåtkomst får dock endast medges om det behövs för något av de sekundära ändamålen i 5 §.

Redan vid lagens tillkomst förutsåg man att det i framtiden skulle uppkomma behov av direktåtkomst även för andra myndigheter och organ än de för vilka Arbetsförmedlingen då gavs den möjligheten. Regeringen ansåg att utgångspunkten för framtida överväganden i frågor om direktåtkomst borde vara att utlämnande genom direktåtkomst endast borde få ske i de fall där det finns ett klart behov av att få del av uppgifterna på detta sätt. Mottagarens intresse av att få ta del av uppgifter måste vägas mot intresset av att skydda enskildas personliga integritet och hänsyn måste tas till sekretesslagens regler (prop. 2001/02:144 s. 37).

Enligt förarbetena till lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (prop. 2009/10:60 s. 120) bör informationsöverföringen mellan de myndigheter som samverkar enligt lagen så långt möjligt ske automatiserat. Arbetsförmedlingens personuppgiftslag innehåller redan en möjlighet för Arbetsförmedlingen att tillhandahålla nödvändiga uppgifter till Försäkringskassan genom direktåtkomst. Motsvarande möjlighet bör även införas i förhållande till Migrationsverket beträffande de uppgifter som verket behöver som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (se avsnitt 4.5.1).

4.7.2 Direktåtkomst för arbetssökande till förteckningar över kompletterande aktörer m.m.

Förslag: Arbetsförmedlingen ska få möjlighet att ge en enskild arbetssökande direktåtkomst till förteckningar över kompletterande aktörer samt till platsinformation från arbetsgivare.

I dag får den enskilde arbetssökanden endast ha direktåtkomst till de personuppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas som rör honom eller henne själv. För att kunna fullgöra sitt uppdrag att tillhandahålla ett valfrihetssystem för kompletterande aktörer bör Arbetsförmedlingen också få möjlighet att bevilja den enskilde direktåtkomst till Arbetsförmedlingens register eller sammanställningar över olika tjänsteleverantörer. För att den enskilde arbetssökanden ska få tillgång till uppgifterna bör han eller hon först beviljas särskilda inloggningsuppgifter. Det kan inte anses vara förenat med några särskilda integritetsrisker att bevilja de enskilda direktåtkomst till sammanställningar över valbara kompletterande aktörer. Det borde tvärtom ligga i företagarnas eget intresse att den enskilde kan beredas tillgång till dessa sammanställningar. En sådan ändring föreslås därför i lagen.

På samma sätt bör en enskild kunna beviljas direktåtkomst till de platsannonser som Arbetsförmedlingen publicerar med stöd av ändamålsbestämmelsen i 4 § 2.

4.7.3 Direktåtkomst för arbetsgivare till arbetssökandes ansökningar om anställning

Förslag: Arbetsförmedlingen ska få möjlighet att ge en arbetsgivare direktåtkomst till arbetssökandes ansökningar om anställning.

Skälen för förslaget: Som framgått ovan (se avsnitt 4.4) föreslås i denna i promemoria att Arbetsförmedlingen uttryckligen ska ges möjlighet att behandla personuppgifter för att publicera arbetsökandes ansökningshandlingar. Som också framgått är syftet med förslaget att möjliggöra registrering av dessa handlingar i en sökbar databas (CV-databas) som kan göras tillgänglig för arbetsgivare som söker arbetskraft. För att detta ska vara möjligt krävs dock att Arbetsförmedlingen får möjlighet att bevilja arbetsgivarna direktåtkomst till dessa uppgifter. En ändring av den innebörden föreslås därför i lagen.

5 Ikraftträdande

Förslag: De nya reglerna ska träda i kraft den 31 januari 2011.

De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Några övergångsbestämmelser har inte bedömts nödvändiga.

6 Konsekvensbeskrivning

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen beräknas inte innebära några kostnader utöver ram, vare sig för engångskostnader eller löpande förvaltningskostnader.

Konsekvenser för jämställdhet

Förslagen bedöms inte få några särskilda konsekvenser för jämställdheten.

Konsekvenser för miljön

Förslagen innebär bl.a. att Arbetsförmedlingen kommer att få möjligheter att digitalt behandla information för överföring till Migrationsverket samt att behandla och sända information till etableringslotsarna via medium för automatiserad behandling. En högre grad av digital hantering leder till en lägre förbrukning av pappersvaror samt färre transporter i samband med posthantering. Lagförslagen bedöms således endast ha positiva konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för små företag

Förslagen skulle innebära en effektivare hantering i förhållande till de företag som tecknar avtal med Arbetsförmedlingen om att leverera tjänster som kompletterande aktörer. Genom en digital hantering hos företagen minskar företagarnas behov av administration varför lagförslagen endast anses medföra fördelar för små företag.

Övriga konsekvenser

De föreslagna lagändringarna skapar förutsättningar för en mer rättssäker och effektiv hantering av personuppgifter hos Arbetsförmedlingen vilket är positivt dels för de inblandade myndigheternas verksamheter, dels för den enskilde individen.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lag (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

1 §

I paragrafen finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Ändringen i *första stycket* är endast redaktionell och är således inte avsedd att innebära någon förändring i sak.

Genom ändringen i *andra stycket* vidgas lagens tillämpningsområde, som för närvarande är begränsat till Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet, till att även omfatta behandling av personuppgifter i samband med handläggning av två nya typer av ärenden som anses utgöra integrationspolitisk och inte arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Av *andra stycket andra meningen* följer att i den mån tillämpningsområdet för en bestämmelse i lagen är begränsat till behandling av personuppgifter i arbetsmarknadspolitisk verksamhet, ska denna begränsning inte gälla i förhållande till ovan nämnda ärendetyper. Som exempel kan nämnas bestämmelsen i 4 § 1 enligt vilken Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten om det behövs för handläggning av ärenden. Bestämmelsen i andra stycket andra meningen innebär att Arbetsförmedlingen vid tillämpningen av paragrafen ska bortse

från att den enligt ordalydelsen är begränsad till ärenden inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och även tillämpa bestämmelsen vid handläggningen av de ovan nämnda integrationspolitiska ärendena.

Att märka är att handläggningen av ärenden om etableringsplan är att anse som arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Dessa ärenden omfattas således redan av bestämmelsen i första stycket.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

1 a §

Paragrafen är ny, men motsvarar bestämmelsen i nuvarande 1 § tredje stycket. Bestämmelsen har endast flyttats till en egen paragraf.

4 §

Paragrafen innehåller en uppräknning av de ändamål för vilka Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den egna verksamheten (de s.k. primära ändamålen).

Ändringen i andra punkten innebär att två nya tillåtna ändamål för behandlingen av personuppgifter har lagts till. För det första ska Arbetsförmedlingen få behandla personuppgifter om det behövs för publicering av information om kompletterande aktörer. Med begreppet kompletterande aktörer avses i denna lag samtliga externa leverantörer av tjänster som på uppdrag av Arbetsförmedlingen bedriver arbetsmarknadspolitisk eller integrationspolitisk verksamhet. Till dessa leverantörer hör exempelvis jobbcoacher, etableringslotsar och externa utbildningsanordnare.

För det andra ska Arbetsförmedlingen få behandla personuppgifter om det behövs för publicering av arbetssökandes ansökningar om anställning. Med ansökningar om anställning förstås sådana handlingar eller uppgifter som

normalt ingår i en ansökan om anställning, t.ex. kontaktuppgifter, meritförteckning och personligt brev.

Ändringarna i *första och tredje punkten* är endast redaktionella och innebär således inga ändringar i sak.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

5 §

I paragrafen regleras för vilka ändamål Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom andra myndigheter och organs verksamheter (de s.k. sekundära ändamålen). Ändringarna i paragrafen innebär att uppräknningen av tillåtna ändamål har utvidgats med tre nya ändamålsbestämmelser.

Enligt *första stycket punkten 6* får Arbetsförmedlingen behandla personuppgifter för att tillhandahålla de uppgifter till Migrationsverket som verket behöver som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.. Det handlar om uppgifter om namn och personnummer samt om uppgifter om att en ansökan om ersättning har lämnas in, vilken ersättning som har beviljats och under vilken tidsperiod och i vilken omfattning ersättning lämnas. Förslaget behandlas i avsnitt 4.5.1

Enligt *första stycket punkten 7* får Arbetsförmedlingen vidare behandla personuppgifter för att tillhandahålla den information om arbetssökande m.fl. som behövs inom de kompletterande aktörernas verksamhet, inbegripet etableringslotsarnas verksamhet enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för nyanlända invandrare (angående begreppet kompletterande aktörer, se kommentaren till 4 §). Förslaget behandlas i avsnitt 4.5.2

Enligt *andra stycket första meningen* får Arbetsförmedlingen också behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen. Behandling av personuppgifter är vidare tillåten för fullgörande av uppgiftslämnande till annan i enlighet med lag eller förordning.

Med annan avses både myndigheter och enskilda, men bestämmelsen torde ha störst betydelse för Arbetsförmedlingens möjligheter att behandla personuppgifter för att lämna uppgifter till andra myndigheter.

Genom bestämmelsen garanteras att lagens reglering av de sekundära ändamålen överensstämmer med regleringen i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Arbetsförmedlingen får enligt bestämmelsen behandla personuppgifter för att fullgöra uppgiftslämnande så länge uppgiftslämnandet är förenligt med annan författningsreglering. Bestämmelsen innebär bl.a. att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter om det behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra en författningsreglerad uppgiftsskyldighet gentemot någon annan myndighet eller något annat organ. Med uppgiftsskyldighet förstås sådana sekretessbrytande bestämmelser som avses i 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelsen ger också Arbetsförmedlingen möjlighet att exempelvis behandla personuppgifter om det behövs för att fullgöra en sådan skyldighet att lämna ut uppgifter till en annan myndighet som följer av 6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om inte hinder mot utlämnande möter på grund av sekretess eller av hänsyn till arbetets behöriga gång.

Det har slutligen också klargjorts att den s.k. finalitetsprincipen i 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204) får tillämpas vid sidan av ändamålsbestämmelserna i lagen (*andra stycket andra meningen*). Personuppgifter kan således även få behandlas för andra ändamål än de som uttryckligen nämns i lagen under förutsättning att ändamålet inte är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in. Enligt 9 § andra stycket personuppgiftslagen ska behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål inte anses som oförenlig med de ändamål för vilka uppgifterna samlades in.

Förslagen behandlas i avsnitt 4.5.

11 §

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar olika personalkategorier hos Arbetsförmedlingen får medges tillgång till personuppgifter. Den ändring som har gjorts i *första stycket* har samband med att Arbetsförmedlingen sedan januari 2008 utgör en sammanhållen myndighet och innebär ingen ändring i sak.

12 §

Genom ändringen i *första stycket* får Arbetsförmedlingen möjlighet att medge Migrationsverket direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. Hänvisningen till ändamålsbestämmelsen i 5 § innebär dock att detta endast gäller beträffande personuppgifter som Migrationsverket behöver som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. eller om ett uppgiftslämnande kan anses förenligt med något av ändamålen 5 § andra stycket.

Ändringen i *andra stycket* innebär att Arbetsförmedlingen får medge en enskild person direktåtkomst till uppgifter om arbetsgivare och kompletterande aktörer i en arbetsmarknadspolitisk databas. Möjligheten till direktåtkomst gäller dock endast sådana uppgifter om arbetsgivare och kompletterande aktörer som Arbetsförmedlingen har valt att publicera med stöd av ändamålsbestämmelsen i 4 § 2.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att Arbetsförmedlingen även har möjlighet att medge arbetsgivare som söker arbetskraft direktåtkomst till sådana ansökningar om anställning som har publicerats med stöd av den ovan nämnda ändamålsbestämmelsen i 4 § 2.

Förslagen behandlas i avsnitt 4.7.

14 §

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar Arbetsförmedlingen får använda vissa typer av uppgifter som sökbegrepp vid sökning i en databas eller i ett register. Enligt huvudregeln är det förbjudet att använda känsliga eller ömtåliga personuppgifter som sökbegrepp (jfr 9 §). Detsamma gäller för uppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövande samt för uppgifter om att en enskild vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (jfr 10 §).

Redan sedan tidigare har det funnits undantag från det ovan nämnda förbudet beträffande kod för funktionshinder. Funktionshinderkod har bl.a. fått användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete åt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Ändringen i *andra stycket* innebär att undantaget från huvudregeln vidgas till att även omfatta kod för andra typer av hälsotillstånd som medför nedsatt arbetsförmåga än funktionshinder. De tillåtna ändamålen vidgas också till att omfatta sökning i syfte att underlätta planering av insatser.

Kod för funktionshinder har redan sedan tidigare även fått användas för framställning av avidentifierad statistik. Ändringen i *tredje stycket* innebär att kod för både hälsotillstånd och funktionshinder därutöver får användas som sökbegrepp för, tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av avidentifierad statistik. Det bör dock noteras att en användning av dessa sökbegrepp även förutsätter att själva syftet med behandlingen av dessa uppgifter ligger inom ramen för något av ändamålen i 4 och 5 §§.

Att märka är att det endast är de sökbegrepp som får användas för de ändamål som anges i *andra stycket* som kommer att kunna användas av en arbetsförmedlare i den dagliga förmedlings- och programverksamheten. De sökbegrepp som

anges i tredje stycket får endast användas av de personalkategorier som arbetar med just uppföljning, utvärdering och statistik m.m.. Detta följer av Arbetsförmedlingens skyldighet enligt 11 § att se till att åtkomst till personuppgifter ska vara förbehållen de personalkategorier inom myndigheten som på grund av sina arbetsuppgifter behöver tillgång till uppgifterna.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.6.

Departementsserien 2010

Kronologisk förteckning

1. Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen. A.
2. Ändring av övergångsbestämmelserna till lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd. S.
3. Institutet för uppföljning och utvärdering inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Förslag till uppdrag och plattform. S.
4. Utvärdering av överskottsmålet. Fi.
5. Upphävande av lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning. IJ.
6. Vissa frågor om vapenlagen. Ju.
7. Kreditvärderingsinstitut. Fi.
8. Fyra aktiebolagsrättsliga frågor. Ju.
9. Effektivare insatser mot ungdomsbrottlighet. Ju.
10. Ny lag om europeiska företagsråd. A.
11. Läkemedel och försäkringsskydd vid personskador. S.
12. Moderniserade regler för avvecklingsystem och finansiella säkerheter. Fi.
13. Genomförande av bestämmelsen om sjukhusundantag. S.
14. De nyanlända och arbetslöshetsförsäkringen, m.m. A.
15. Betyg från årskurs 6 i grundskolan. U.
16. En myndighet för bortförda barn. UD.
17. En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess. Ju.
18. Ny lag om leksakers säkerhet. IJ.
19. Bättre regler för elektroniska kommunikationer. N.
20. Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering. + Lättläst. + Daisy. IJ.
21. Ansvarsfördelning mellan kommuner i vissa fall. S.
22. Renbeteskonventionen. Jo.
23. Ändringar i Arbetsförmedlingens personuppgiftslag. A.

Departementsserien 2010

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Vissa frågor om vapenlagen. [6]
Fyra aktiebolagsrättsliga frågor. [8]
Effektivare insatser mot ungdomsbrottslighet.
[9]
En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess. [17]

Utrikesdepartementet

En myndighet för bortförda barn. [16]

Socialdepartementet

Ändring av övergångsbestämmelserna till lagen
(2008:145) om statligt tandvårdsstöd. [2]
Institutet för uppföljning och utvärdering inom
hälso- och sjukvård och socialtjänst. Förslag
till uppdrag och plattform. [3]
Läkemedel och försäkringsskydd vid person-
skador. [11]
Genomförande av bestämmelsen om sjukhus-
undantag. [13]
Ansvarsfördelning mellan kommuner i vissa
fall. [21]

Finansdepartementet

Utvärdering av överskotts målet. [4]
Kreditvärderingsinstitut. [7]
Moderniserade regler för avvecklingssystem
och finansiella säkerheter. [12]

Utbildningsdepartementet

Betyg från årskurs 6 i grundskolan. [15]

Jordbruksdepartementet

Renbeteskonventionen. [22]

Näringsdepartementet

Bättre regler för elektroniska kommunikationer.
[19]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Upphävande av lagen (1990:1183) om tillfällig
försäljning. [5]
Ny lag om leksakers säkerhet. [18]
Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet
som diskriminering. + Lättläst. + Daisy. [20]

Arbetsmarknadsdepartementet

Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen. [1]
Ny lag om europeiska företagsråd. [10]
De nyanlända och arbetslöshetsförsäkringen,
m.m [14]
Ändringar i Arbetsförmedlingens person-
uppgiftslag. [23]